Evropský parlament
2019-2024

Výbor pro zaměstnanost a sociální věci
předseda

7.9.2023

Pan Johan Van Overtveldt
předseda
Rozpočtový výbor
BRUSEL

Věc: **Stanovisko ke změně nařízení (EU, Euratom) 2020/2093, kterým se stanoví víceletý finanční rámec na období 2021–2027 (2023/0201R(APP))**

Vážený pane předsedo,

Výbor pro zaměstnanost a sociální věci byl v rámci výše uvedeného postupu požádán o předložení stanoviska Vašemu výboru a rozhodl se předat toto stanovisko ve formě dopisu.

Výbor pro zaměstnanost a sociální věci tuto záležitost projednal a na své schůzi dne 18. července 2023 se rozhodl vyzvat Rozpočtový výbor jako věcně příslušný výbor, aby do svého návrhu usnesení začlenil následující návrhy.

S pozdravem

Dragoş Pîslaru

NÁVRHY

A. vzhledem k tomu, že současná situace, již charakterizuje vysoká inflace a četné krize, vyvíjí velký tlak na stávající stropy VFR a vyčerpává rozpětí, která jsou k dispozici pro řešení současných i budoucích výzev EU, plnění jejích dlouhodobých cílů i její schopnost udržet dostatečnou úroveň investic do programů a politik EU, a to i do důležitých priorit, jako je spravedlivá, ekologická a digitální transformace; vzhledem k tomu, že tyto četné krize ovlivňují sociální a hospodářskou situaci v EU, mimo jiné na trzích práce, a pokud jde o životní podmínky, a mohou mít negativní dopad na růst a zaměstnanost; vzhledem k tomu, že rozpočet EU musí účinně reagovat na vyvíjející se potřeby a podporovat je v krizových situacích, zejména když zvyšující se inflace a rychlý nárůst cen potravin a energií v celé EU postihují nejzranitelnější obyvatelstvo, a dále tak prohlubují nerovnosti mezi lidmi a zhoršují energetickou chudobu a chudobu obecně; vzhledem k tomu, že se nepředpokládá, že by mzdy rostly tak rychle jako inflace, a pracovníci tak ztrácejí kupní sílu a mohou se zhoršit jejich životní podmínky; vzhledem k tomu, že to rovněž zvýší tlak na kapacity sociální politiky a na automatické stabilizátory, jako jsou vnitrostátní systémy zajištění v nezaměstnanosti;

B. vzhledem k tomu, že přibližně 96,5 milionu Evropanů, tj. 21,9 % obyvatel EU, je v současné době ohroženo chudobou a sociálním vyloučením, přičemž je chudobou a sociálním vyloučením ohroženo 24,7 % dětí v EU; vzhledem k tomu, že podle celounijního průzkumu z roku 2021[1] si přibližně 34 milionů Evropanů, tj. téměř 6,9 % obyvatel EU, nemůže dovolit dostatečně vytápět svůj domov; vzhledem k tomu, že Středisko pro sledování energetické chudoby odhadlo, že energetickou chudobou trpí více než 50 milionů domácností v EU;

C. vzhledem k tomu, že v evropském pilíři sociálních práv (EPSR) je pro Evropskou unii cíl, podle něhož by mělo být nejméně 78 % jejího obyvatelstva ve věku 20 až 64 let zaměstnáno, alespoň 60 % všech dospělých osob by se mělo každý rok účastnit odborné přípravy a měl by se snížit počet osob, kterým hrozí chudoba nebo sociální vyloučení alespoň o 15 milionů, včetně alespoň 5 milionů dětí; vzhledem k tomu, že akční plán rovněž přijal řadu návrhů, jak těchto cílů do roku 2030 dosáhnout; vzhledem k tomu, že v současné situaci je dosažení těchto cílů vzhledem k očekávanému nárůstu chudoby a nezaměstnanosti stále náročnější; vzhledem k tomu, že na systémy sociální ochrany je vyvíjen značný tlak, aby zmírnily sociální dopady krize, poskytly podporu uprchlíkům a zajistily každému důstojné životní podmínky a přístup k základním kvalitním službám, jako jsou služby spjaté se zdravím, vzděláváním a bydlením;

D. vzhledem k tomu, že kvalifikovaná pracovní síla má zásadní význam pro zajištění sociálně spravedlivé a spravedlivé ekologické a digitální transformace a pro posílení udržitelné konkurenceschopnosti a odolnosti Unie vůči nepříznivým vnějším otřesům; vzhledem k tomu, že přiměřenější dovednosti a dovednosti lépe zohledňující potřeby trhu práce otevírají nové příležitosti a umožňují jednotlivcům plně se účastnit trhu práce, společnosti a demokracie, využívat příležitosti ekologické a digitální transformace a uplatňovat svá práva. vzhledem k tomu, že cílem Evropského roku dovedností je prostřednictvím změny kvalifikace a prohlubování dovedností podpořit

[1] Třináctý bod odůvodnění nařízení o Sociálním fondu pro klimatická opatření https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=CELEX:32023R0955

udržitelný růst sociálně tržního hospodářství Unie a řešit nedostatek dovedností, s nímž se potýká 77 %[2] podniků v celé Unii, s cílem posílit její konkurenceschopnost a přispět k vytváření kvalitních pracovních míst;

E. vzhledem k tomu, že programy NextGenerationEU, jako je ReactEU, Fond pro spravedlivou transformaci a Nástroj pro oživení a odolnost, zajistily ekonomicky a sociálně udržitelné, spravedlivé, inkluzivní a nediskriminační oživení; vzhledem k tomu, že evropský nástroj pro dočasnou podporu na zmírnění rizik nezaměstnanosti v mimořádné situaci (SURE), který přijala Komise, byl úspěšný; vzhledem k tomu, že Platforma strategických technologií pro Evropu (STEP) je součástí evropské reakce na potřebu posílit investice do kritických a vznikajících technologií v Evropě a řešit nedostatek pracovních sil a potřeby v oblasti dovedností a jejím cílem je posílit evropskou suverenitu a bezpečnost, zvýšit konkurenceschopnost Unie a ekologickou a digitální transformaci;

1. zdůrazňuje ústřední úlohu rozpočtu EU při plnění politických priorit Unie, včetně úspěšné ekologické a digitální transformace, v neposlední řadě tím, že věnuje zvláštní pozornost vzdáleným oblastem a nejvzdálenějším regionům, energeticky náročným odvětvím a pracovníkům s nízkou kvalifikací, a to za účelem jejich rekvalifikace a zvyšování jejich kvalifikace a vytváření kvalitních pracovních míst a důstojných pracovních podmínek; zdůrazňuje význam přiměřených mezd a ochrany sociálního zabezpečení, vysokých standardů v oblasti bezpečnosti a ochrany zdraví při práci a genderově vyvážených příležitostí pro vymýcení chudoby, snižování nerovností a podporu inkluzivního a sociálně spravedlivého, udržitelného a nediskriminačního oživení; zdůrazňuje potřebu robustních vnitrostátních systémů sociální ochrany a režimů zkrácené pracovní doby, aby se zabránilo drastickým důsledkům propouštění a příspěvků na bydlení pro osoby v nouzi; uznává, že je důležité prosazovat růst, strategickou autonomii a energetickou nezávislost a zároveň poskytovat silnou podporu, zejména mladší generaci, dětem, rodinám, pracovníkům a malým a středním podnikům, a podporovat udržitelný rozvoj, který nikoho neopomíjí, a zajistit soudržnost a vzestupnou sociální konvergenci; vyzývá k tomu, aby byla věnována zvláštní pozornost nízkopříjmovým a zranitelným skupinám, jako jsou osoby žijící v chudobě nebo osoby ohrožené chudobou a sociálním vyloučením, a také k podpoře domácností se středními příjmy tím, že se zajistí, aby tyto domácnosti zůstaly páteří naší společnosti a mohly mít dostatečné příležitosti k růstu s ohledem na podporu celkové hospodářské a sociální soudržnosti; zdůrazňuje rovněž, že je důležité zajistit silnější evropskou zdravotní unii po krizi COVID-19, prosazovat právní stát, hodnoty a základní práva EU, podporovat větší a rovné příležitosti pro všechny a zajistit silnější Unii pro své občany a ve světě;

2. poukazuje na to, že od okamžiku, kdy byl stávající VFR dojednán, se hospodářský a politický kontext změnil; zdůrazňuje, že velikost a struktura stávajícího VFR, jak byly dohodnuty v roce 2020, nejsou vhodné k tomu, aby rychle reagovaly na nové výzvy a budoucí krizové situace a řešily je a zároveň zachovaly investice do programů a politik EU, a že situace v okruhu 2b je vzhledem k velmi omezeným rozpětím a velkému tlaku způsobenému vysokou inflací mimořádně znepokojivá; vítá skutečnost, že Komise předložila návrh na revizi VFR, který zahrnuje udržitelné řešení pro splácení zvýšených

[2] https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/priorities-2019-2024/europe-fit-digital-age/european-year-skills-2023_cs

nákladů na obsluhu dluhu (dále jen „nástroj EURI“), čímž chrání programy NextGenerationEU před škrty a vytváří prostor ve zvláštních nástrojích, jako je Nástroj pro oživení a odolnost, ReactEU, FST a InvestEU; domnívá se však, že tento návrh nesplňuje ambice EU, a opakuje proto svou výzvu k naléhavé, komplexní a ambiciózní revizi VFR na období 2021–2027 s navýšeným rozpočtem a novými finančními prostředky s cílem podpořit udržitelný růst a investice a podpořit strategické cíle strategie Evropa 2020, Agendy pro udržitelný rozvoj 2030, jakož i nástroje stanovené v nových právních předpisech, jako jsou evropské akademie pro nulové čisté emise v rámci aktu o průmyslu s nulovými čistými emisemi a iniciativy stanovené v evropském pilíři sociálních práv a v Portském prohlášení; trvá na tom, že je třeba zachovat odpovídající zdroje pro soudržnost a hospodářskou a sociální konvergenci a realizovat důležité politiky, jako je spravedlivá, ekologická a digitální transformace, a rovněž umožnit EU, aby se v nadcházejících letech ujala nových výzev;

3. domnívá se, že při revizi VFR bude třeba zohlednit řadu otázek, zejména význam větší flexibility a dostatečných zdrojů stanovených ve VFR za účelem podpory udržitelného růstu a investic a účinného řešení dopadů pandemie COVID-19 a válečné agrese proti Ukrajině na sociální oblast a trh práce, zejména na masovou nezaměstnanost; připomíná, že programy, o nichž bylo rozhodnuto v rámci stávajícího VFR, a jejich příděly by měly být respektovány, a trvá na tom, aby byly při revizi VFR a VFR na období po roce 2027 posíleny sociální priority a sociální investice s cílem zajistit silný a ambiciózní sociální rozměr rozpočtu EU;

4. zdůrazňuje klíčovou úlohu fondů a finančních nástrojů Unie, včetně Nástroje pro oživení a odolnost a REpowerEU, pro zajištění ekonomicky a sociálně udržitelného, spravedlivého, inkluzivního a nediskriminačního oživení; trvá na tom, že Evropský sociální fond plus (ESF+) musí být i nadále klíčovou hnací silou pro posílení sociálního rozměru Unie v souladu se zásadami evropského pilíře sociálních práv; připomíná, že ESF+ je rovněž hlavním nástrojem EU na podporu členských států, lidí a regionů při dosahování vysoké úrovně zaměstnanosti, která musí být doprovázena přiměřenými mzdami, důstojnými pracovními podmínkami, zdravým pracovním prostředím a sociálním zabezpečením, aby bylo možné vybudovat spravedlivou sociální ochranu a rozvíjet kvalifikovanou, konkurenceschopnou a odolnou pracovní sílu připravenou na přechod na zelenou a digitální ekonomiku a budoucí svět práce, budování inkluzivních a soudržných společností s cílem vymýtit chudobu a plnit zásady stanovené v evropském pilíři sociálních práv; vyzývá proto k výraznému posílení rozpočtu ESF+, zejména pro nejchudší osoby v naší společnosti; poukazuje na význam Evropského fondu pro přizpůsobení se globalizaci na pomoc propuštěným pracovníkům (EFG), Fondu pro spravedlivou transformaci (FST), iniciativy ReactEU s dodatečnými zdroji pro ESF+, Iniciativu na podporu zaměstnanosti mladých lidí (YEI) a Fond evropské pomoci nejchudším osobám (FEAD);

5. uznává, že ESF+ a Nástroj pro oživení a odolnost musí přispívat k provádění evropského pilíře sociálních práv tím, že uvedou jeho zásady do praxe a začlení sociální cíle do všech příslušných právních předpisů, politik a prováděcích plánů souvisejících s nástrojem NextGenerationEU; zdůrazňuje, že by měly být přiděleny odpovídající zdroje na aktualizaci a provádění akčního plánu a cílů evropského pilíře sociálních práv přijatých v Portu, zdůrazňuje, že Nástroj pro oživení a odolnost hraje významnou úlohu při zmírňování krize a měl by být příkladem, jak následovat v případě budoucích krizí, a

zdůrazňuje, že je třeba posílit systémy sociálního zabezpečení a investovat do sociálního zabezpečení, přístupu ke zdravotní péči a vzdělávání, cenově dostupného bydlení, kvalitního zaměstnání, kvalitní odborné přípravy a sociálních služeb pro zranitelné skupiny; domnívá se, že významná část finančních prostředků by měla být přidělena na sociální investice na posílení systémů sociálního zabezpečení a investice do sociálního zabezpečení, přístupu ke zdravotní péči a vzdělávání, cenově dostupného bydlení, zaměstnanosti, spravedlnosti a sociálních služeb pro zranitelné skupiny; vyzývá v tomto ohledu Komisi, aby zajistila odpovídající personální obsazení na podporu tohoto úkolu; domnívá se, že cíle v oblasti chudoby z Porta by měly být na úrovni EU doplněny akčním plánem a důraznou strategií boje proti chudobě podporovanou významnými investicemi, které se budou zabývat všemi aspekty chudoby, včetně chudoby pracujících;

6. připomíná, že krize COVID-19 měla obzvláště velký dopad na mladé lidi, a to z hlediska zaměstnanosti, vzdělávání, odborné přípravy a mentálního zdraví; v této souvislosti zdůrazňuje, že revidovaný VFR musí upřednostňovat podporu mladých lidí a opatření pro boj proti nezaměstnanosti mladých lidí a posílit stávající iniciativy, jako je záruka pro mladé lidi;

7. Zdůrazňuje demografickou situaci v Unii, která je důsledkem stárnutí populace, poklesu plodnosti a vyšší střední délky života; trvá na tom, že je třeba investovat do sociální infrastruktury s cílem řešit demografickou výzvu; zdůrazňuje nedostatečnou reakci evropských a vnitrostátních politik na důsledky demografických změn; vítá evropskou strategii v oblasti péče a vyzývá k její podpoře v rámci VFR a vyzývá členské státy, aby co nejlépe využívaly evropské strukturální a investiční fondy pro investice do péče o děti a péče o starší osoby a další osoby, které potřebují péči, a to prostřednictvím ESF+, InvestEU a dalších finančních nástrojů podporujících sociální investice;

8. vítá ambici Unie zvýšit své úsilí v boji proti znepokojivé míře dětské chudoby a přispět k jejímu vymýcení prostřednictvím nedávno vytvořené evropské záruky pro děti; varuje však, že současné krize zkomplikovaly a dále zkomplikují současnou horšící se situaci dětí žijících v chudobě nebo ohrožených chudobou a budou mít dlouhodobé důsledky; konstatuje, že od jejího vytvoření již členské státy investovaly do záruky pro děti přibližně 9 miliard EUR; opakuje své výzvy k urychlenému navýšení finančních prostředků pro evropskou záruku pro děti s vyčleněným rozpočtem ve výši nejméně 20 miliard EUR na období 2021–2027 a trvá na tom, aby byla začleněna do revidovaného VFR[3]; dále vyzývá Komisi, aby zpřístupnila veškeré možné zdroje pro účinné provádění záruky pro děti, mj. ESF+, nástroj ReactEU a Nástroj pro oživení a odolnost, a vyzývá členské státy, aby je plně využily; vyzývá Komisi, aby zlepšila koordinaci mezi zeměmi EU při provádění akčních plánů záruky pro děti a aby lépe posuzovala a začleňovala dopad politik EU a vnitrostátních politik na situaci dětí;

9. zdůrazňuje, že dočasná a krátkodobá flexibilita zavedená do fondů politiky soudržnosti prostřednictvím řady návrhů Akce soudržnosti na podporu uprchlíků v Evropě (CARE)

[3]Usnesení Evropského parlamentu ze dne 7. dubna 2022 o ochraně EU dětí a mladých lidí prchajících před válkou na Ukrajině (https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2022-0120_EN.html) a usnesení Evropského parlamentu ze dne 15. prosince 2022 o rozšíření víceletého finančního rámce na období 2021–2027: odolný rozpočet EU připravený na nové výzvy, s (https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2022-0450_CS.html)

poskytla členským státům pomoc při rychlém řešení dopadů války proti Ukrajině, i když stále nedostatečně, pokud jde o rozsah potřeb v některých členských státech; vítá návrh Komise na specializovaný nástroj na podporu Ukrajiny po zbytek programování VFR s cílem zajistit stabilní a předvídatelné financování v rámci, který podpoří finanční stabilitu Ukrajiny, podpoří její oživení a modernizaci a zároveň provede klíčové reformy na její cestě k přistoupení;

10. domnívá se, že je třeba vyvinout další úsilí, aby se zabránilo nezaměstnanosti a podzaměstnanosti v důsledku války, a vyzývá k pokračování a refinancování nástroje SURE na podporu režimů zkrácené pracovní doby a pracovníků, kteří by byli dočasně propuštěni, dokud budou mít socioekonomické důsledky války i nadále negativní dopad na trh práce; vyzývá k vytvoření balíčku dočasných opatření na podporu evropské sociální odolnosti, který by koordinoval soubor opatření a prostředků k posílení systémů sociálního zabezpečení a sociální ochrany v EU; zdůrazňuje, že nástroj SURE se osvědčil v boji proti nezaměstnanosti v důsledku pandemie COVID-19;

11. opakuje svou výzvu Komisi, aby vytvořila strukturu správy ekonomických záležitostí v EU založenou na flexibilitě, solidaritě, integraci, sociální spravedlnosti a konvergenci, rovnosti žen a mužů, vysoce kvalitních veřejných službách, včetně kvalitního a inkluzivního veřejného vzdělávacího systému, kvalitních pracovních místech a udržitelném rozvoji;

12. vyzývá Komisi, aby vypracovala řádnou strategii pro začleňování sociálních cílů do výdajů Unie; domnívá se, že je zapotřebí vypracovat metodiku začleňování sociálních cílů do rozpočtu Unie, která zajistí, aby všechny politiky financované Unií byly v souladu se sociálními standardy stanovenými v evropském pilíři sociálních práv a aby výdaje Unie přispívaly k dosažení evropských sociálních cílů nebo alespoň jejich plnění nebránily. vyzývá k posílení zapojení sociálních partnerů a zásady partnerství do navrhování, provádění a monitorování VFR, pokud jde o ochranu práv pracovníků a sociálních práv, zachování pracovních míst, vytváření kvalitních pracovních míst a spravedlivou transformaci;

13. je znepokojen tím, že mzdy v současné době klesají v důsledku inflace a řady mimořádných šoků v oblasti cen energií; zdůrazňuje, že je naléhavě nutné zvýšit mzdy s cílem udržet vnitřní poptávku a růst podporující začlenění a snížit dopad dvojí krize na pracovníky a domácnosti; domnívá se, že v rámci rozpočtu EU a víceletého finančního rámce je třeba vyvinout další úsilí s cílem pomoci sociálním partnerům dosáhnout zvýšení mezd prostřednictvím tripartitních rámců pro budování kapacit a urychlit tak pozitivní dopad navrhované směrnice o přiměřených minimálních mzdách a její rychlé provedení;

14. opakuje svou výzvu Komisi, aby předložila metodiku sledování sociálních výdajů v rozpočtu EU založenou na cílech udržitelného rozvoje a zásadách evropského pilíře sociálních práv a aby do srovnávacího přehledu sociálních ukazatelů zahrnula ukazatele dobrých životních podmínek a měřila celkový dopad různých fondů, nástrojů a nástrojů financovaných v rámci VFR na zlepšování pracovních podmínek a dobrých životních podmínek[4]; trvá na tom, že pravidla upravující využívání finančních prostředků EU by

[4] European Parliament resolution of 5 April 2022 on general guidelines for the preparation of the 2023 budget, Section III – Commission (https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2022-0106_EN.pdf) and

měla být v souladu se sociálními právy a demokratickými zásadami, evropským pilířem sociálních práv, cíli udržitelného rozvoje a základními právy pracovníků; zastává názor, že z veřejných prostředků by měli mít prospěch zaměstnavatelé, kteří dodržují práva pracovníků a platné pracovní podmínky;

15. dále zdůrazňuje, že ESF+ musí poskytovat odpovídající podporu na budování kapacit sociálních partnerů a organizací občanské společnosti EU, a to i formou odborné přípravy, opatření k vytváření sítí a posilování sociálního dialogu, a na činnosti, které společně vykonávají sociální partneři;

16. vítá posílení Programu InvestEU, Evropské rady pro inovace, inovačního fondu a Evropského obranného fondu, u nichž se očekává, že s podporou STEP povedou k investicím do kritických technologií, na něž se vztahuje akt o průmyslu s nulovými čistými emisemi; a posílit otevřenou strategickou suverenitu Unie; požaduje proto rozpočet ve výši nejméně 102 milionů EUR na zřízení a fungování akademií dovedností s nulovými čistými emisemi;

17. připomíná, že agentury Eurofound, EU-OSHA, Cedefop, ETF a ELA jsou důležité proto, že poskytují evropským institucím a členským státům specializované odborné znalosti, zejména v oblasti zaměstnanosti a sociálních otázek, a že proto musí obdržet nezbytné finanční a personální zdroje k tomu, aby své neustále se proměňující úkoly mohly řádně plnit;

18. zdůrazňuje význam Evropského roku dovedností 2023, jehož součástí jsou konkrétní aktivity a politiky, které jsou podporovány odpovídajícími finančními prostředky z VFR a mají dále rozvíjet opatření v oblasti zaměstnanosti a podnikání.